

Virtual reality

De elektronische snelweg, virtual reality, fiscaliteit en werkgelegenheid, het lijken een paar bijeengeraapte termen. Toch hebben zij tussen nu en het begin van de volgende eeuw alles met elkaar te maken.

Lange tijd stond ik uitgesproken sceptisch tegenover al die futurologen met hun ingenieursdenken en -achtergrond, die ons een compleet andere maatschappij voorspelden louter en alleen op basis van de grootschalige exploratie van informatie-technologieën. Na een werkconferentie over virtual reality ben ik echter om. Met behulp van virtual reality kan een complete operatie in het streekziekenhuis te Sneek worden uitgevoerd door chirurgen in het Walter Read Hospital te Washington, on line wel te verstaan. Een glas kan in Nederland worden ontworpen met behulp van een ontwerp bureau in Tokio. Fantastisch om te zien, ongelofelijk tastbaar. Het glas verschijnt driedimensionaal op het scherm en op grond van mijn commentaar gaat het ontwerp bureau onder mijn ogen aan de slag. Op het moment dat ik tevreden ben, wordt het beeld gefixeerd. Dat wordt mijn glas. Nu nog even de materiaalkeuze bepalen en andere technische details en ik krijg de uitdraai van een computerprogramma, die ik waar ook ter wereld ter beschikking kan stellen aan een producent met de juiste apparatuur.

Mij sloeg de schrik om het hart. Niet zozeer omdat ik bang ben voor nieuwe technologieën en modernisering van economie en samenleving, maar omdat ik in het licht van deze nieuwe mogelijkheden moet vaststellen dat de leidinggevende elite in Nederland hier nog helemaal niet aan toe is. Het probleem is echter dat het allemaal zeker zal plaatsvinden, onafhankelijk van de wensen van onze elite.

Een basiskenmerk van de huidige ontwikkeling van de wereld is internationalisering. Er is geen levensterrein dat onaangeraakt blijft door de toenemende internationalisering. Van culturen, talen, architectuur en producties tot en met diensten, overall waart het virus van de internationalisering rond. De grote motor van de internationalisering is uiteraard de economie, maar wel op basis van belangwekkende technologische ontwikkelingen, met name op het gebied van de informatica en telecommunicatie.

Werkgelegenheid en fiscaliteit zullen meer dan ooit beïnvloed worden door internationalisering. De Nederlandse elite in economie en politiek heeft wel degelijk oog voor de internationalisering van economie en samenleving, maar gek genoeg een beperkt oog. Er is consensus over de noodzaak van vrijhandel. In hoog tempo worden de Nederlandse samenleving en economie op de wereldmarkt gezet. Ten aanzien van de verzorgingsstaat en ons arbeidsbestel doet diezelfde elite echter net alsof we op een zelfvoorzienend eiland zitten. De overleconomie weigert zichzelf open te stellen voor nieuwe ontwikkelingen en de dragers daarvan. Productie van goederen en diensten wordt aan internationale concurrentie

bloot gesteld, maar de kosten van onze arbeid niet. Dat kan natuurlijk niet, want al is het geen een-op-eenrelatie, die kosten spelen in het concurrentiespel wel degelijk een rol van betekenis. De modale ondernemer ondervindt dat in toenemende mate. In de jaren zeventig en tachtig hebben ondernemers op grote schaal laaggeschoolde arbeid geëxporteerd of weggerationaliseerd. Nu is het midden- en zelfs het hoogste segment van de arbeidsmarkt aan de beurt en zal dezelfde weg gaan.

De moderne informatica-technologie maakt het steeds meer mogelijk de productie van goederen en diensten daar te laten plaatsvinden waar de kosten-kwaliteitverhouding optimaal is. De Nederlandse arbeidskostenproblematiek zal bij ongewijzigd beleid gewoon worden opgelost door een gigantische export van werkgelegenheid. Nu is daar op zichzelf niets tegen, als er ook maar geïmporteerd wordt en liefst meer geïmporteerd dan geëxporteerd. Zolang we evenwel weigeren werkelijk iets substantieels te doen aan onze arbeidskosten en uiteraard aan de flexibiliteit van onze arbeid, zolang zal de komende jaren de export van werkgelegenheid de import in toenemende mate overtreffen. Het zou interessant zijn indien het CBS van deze im- en exportcijfers statistieken zou publiceren, liefst gedifferentieerd naar bedrijfstak en segment van de arbeidsmarkt, dan weten we tenminste waar we het over hebben.

Ten slotte de fiscaliteit van ondernemingen. Tot voor kort was het een voorrecht van multinationale ondernemingen om hun fiscaliteit in internationaal verband te manipuleren, zodat de gunstigste fiscale uitkomst kon worden gerealiseerd. Met behulp van moderne technologieën is dat straks mogelijk voor vrijwel iedere ondernemer die zijn best doet om zo weinig mogelijk betaalde arbeid in dit land te realiseren. Internationale regelgeving zal daar op den duur paal en perk aan hebben te stellen. Dat duurt lang en dus is het beter om met inachtneming van de bovengeschetste randvoorwaarden als de wiedereer ga enkele maatregelen van formaat te nemen op het gebied van arbeidskosten en flexibiliteit. Moderne vormen van contractarbeid bij voorbeeld tegen een internationaal concurrerend tarief.

W.S.P. Fortuyn